

Finansiering av innovasjon

For å virkeliggjøre målet i Soria Moria-erklæringen om at "Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder hvor vi har fortrinn", trengs det velfungerende nasjonale og regionale innovasjonssystemer.

Finansielle aktører utgjør en viktig del av et innovasjonssystem. Tilgang på risikovillig og kompetent kapital utgjør ofte en barriere for etablering og utvikling av nye bedrifter, og særlig for kunnskapsbedrifter som antas å spille en sentral rolle i utviklingen av en innovativ, dynamisk og kunnskapsbasert økonomi. Finansielle barrierer regnes for å være spesielt store for små kunnskapsbedrifter hvor produktet eller produksjonsprosessen ikke er markedstestet, hvor rask utvikling av ny og konkurrerende teknologi gjør eksisterende teknologi avleggs innen kort tid, og hvor det ofte skjer en ubønnhørlig læringsprosess i usikre omgivelser. Innovative bedrifter i tidlige faser kan derfor ha særlige problemer med å finansiere sine prosjekter fordi det er ekstremt høy risiko knyttet til investeringene, men finansieringsgap kan oppstå både i tidlige idéfaser og i seinere vekst- og utviklingsfaser.

I idéfasen sliter ofte entreprenørene med å skape en troverdig og kommersialiserbar forretningsidé som investorene er villig til å satse på. Hovedproblemet her er risikoen knyttet til den lange overgangsperioden eller "spin-off"-fasen fra idé til bedrift, fra lab til marked. I seinere vekstfaser kan det være et problem å finansiere utviklingen av kommersialiserbare prosjekter til lønnsomme bedrifter. Økt offentlig satsing gjennom ulike programmer og tettere samarbeid mellom offentlige og private aktører brukes i mange land for å tette noe av dette finansieringsgapet. Offentlige midler brukes f.eks. til risikoavlastning for private investorer som venture- og såkornfond, og offentlige selskaper som Innovasjon Norge spiller en viktig rolle for entreprenørskap og utvikling av småbedrifter gjennom lån, investeringer og rådgivning.

NIBR har lang erfaring med forskning om finansiering av små og mellomstore bedrifter, og særlig kunnskapsbedrifter hvor venture- og såkornkapital er avgjørende for etablering og vekst. Vi har analysert venturekapitalens rolle i innovasjonssystemet og undersøkt regionale forskjeller i kapitaltilgang. Våre studier viser at om lag halvparten av porteføljebedriftene til norske ventureselskaper og såkornfond har problemer med å få fatt i kapital, og at en stor del av bedriftene ble tilført kapital i oppstartfasen hvor usikkerheten fortsatt er stor og risikoen meget høy. Mange bedrifter sliter også med dårlig tilgang på regionalt basert kapital.

Problemstillinger

Undersøke kapitaltilgangen for kunnskapsbedrifter med fokus på regionale variasjoner i kapitaltilgang, og særlig betydningen av byenes rolle (små og mellomstore vs. store byer) mht finansiering av innovasjon. Følgende problemstillinger kan være aktuelle:

- 1. Hvor godt utviklet er kapitalmarkedet for kunnskapsbedrifter og hva utgjør de sentrale kapitalkildene for denne typen bedrifter?*
- 2. Hvordan finansieres kunnskapsbedrifter mht ekstern og intern egenkapital og lånekapital i form av kortsiktig og langsiktig gjeld?*
- 3. Opplever kunnskapsbedrifter spesielle finansieringsproblemer og i hvilken grad er dette knyttet til bedriftenes utviklingsfaser, særlig tidligfase; men også næringstilknytning og risikovurderinger fra ulike kapitalkilder?*
- 4. Er det geografiske/regionale forskjeller i hvordan kunnskapsbedrifter finansieres og i hvilken grad de opplever finansieringsproblemer?*
- 5. Er det markerte forskjeller i den finansielle delen av innovasjonssystemet i store og små og mellomstore byer?*